

RESPECTPROTOCOL

KBS De Vuurvlinder

Respectprotocol (anti-pestprotocol)
Versie 12-01-2023

INHOUDSOPGAVE

1. Waarom een respectprotocol?
2. Wat is pesten?
3. Uitgangspunten ten aanzien van pesten
4. Preventie: hoe proberen wij pesten te voorkomen?
5. Stappenplan bij pesten
6. Digitaal pesten
7. Bijlage: mogelijke uitingen van pesten
8. Namen van functionarissen

1. WAAROM EEN RESPECTPROTOCOL?

Per 1 augustus 2015 zijn scholen wettelijk verplicht zorg te dragen voor de sociale veiligheid op school. In dit protocol meldt KBS De Vuurvlinder hoe pestgedrag wordt gesignaleerd en aangepakt. Op De Vuurvlinder ligt de nadruk op voorkomen van problemen: 'Preventie verdient urgentie', in plaats van over een pestprotocol spreken wij daarom liever over een respectprotocol. Door het respectprotocol te volgen werken leerkracht, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders samen om pesten te voorkomen of op te lossen. Deze vorm van samenwerking wordt de vijfsporenaanpak genoemd (Van der Meer, 2012). Gebeurtenissen die te maken hebben met de pestsituatie worden vastgelegd zodat het verloop kan worden gevolgd. Hiermee ontstaat duidelijkheid voor alle betrokkenen.

Iedere leerling verdient een veilige school. Niet alleen omdat het in de wet staat, maar vooral omdat het de visie van De Vuurvlinder weerspiegelt.

De Vuurvlinder geeft met dit respectprotocol aan dat pesten een probleem is dat niet wordt gedoogd. Wanneer er sprake is van pesten zullen wij direct optreden om een duidelijk signaal af te geven naar de leerlingen. Het doel van dit respectprotocol is: wij willen dat alle kinderen van De Vuurvlinder zich veilig voelen zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door ons te houden aan basiswaarden veiligheid, respect en samenwerking en de daarbij behorende basisregels, stellen wij alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Om de werking van ons respectprotocol te doen slagen, is het van belang dat iedereen, zowel leerlingen als hun ouders, leerkrachten, alle medewerkers en directie hier volledig achter staan. In het respectprotocol kan iedereen lezen wat er van je verwacht wordt en wat je mag verwachten van de anderen op De Vuurvlinder: goed voorbeeldgedrag van leerkrachten en iedereen die actief bij de school betrokken is.

2. WAT IS PESTEN?

Een definitie die het pesten beschrijft is: *pesten is systematisch (lichamelijk, geestelijk of seksueel) geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen* (Van der Meer, 2012)

Met deze definitie wordt duidelijk dat er verschil bestaat tussen pesten en plagen: pesten gebeurt systematisch en er is sprake van een ongelijke machtsverhouding. De verschillen worden aangegeven in het volgende schema:

plagen	pesten
gelijkwaardigheid	machtsverschil
wisselend 'slachtofferschap'	hetzelfde slachtoffer
humoristisch	kwetsend
af en toe	vaak/voortdurend
is zichtbaar	gebeurt stiekem
niet problematisch	vraagt om een effectieve aanpak

In geval van pesten wordt het slachtoffer niet (meer) geacht voor zichzelf op te komen en heeft het voorval desastreuze gevolgen voor het slachtoffer. Een lijst waarin vormen van pesten zijn beschreven is als bijlage 8.1 opgenomen.

3. UITGANGSPUNTEN TEN AANZIEN VAN PESTEN

De Vuurvlinder wil dat alle kinderen zich veilig voelen zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Onze waarde is: 'Op De Vuurvlinder telt iedereen mee'. Daarbij horen de volgende normen: 'We hebben respect voor elkaar, Iedereen voelt zich veilig op school, Wij leren van en met elkaar'.

De basiselementen bij het aanleren van goed gedrag zijn:

- *leerlingen weten welk gedrag van hen wordt verwacht;*
- *positief gedrag wordt aangeleerd en geoefend;*
- *gewenst gedrag wordt bekrachtigd;*
- *bij ongewenst gedrag volgt een duidelijke consequentie;*
- *school, ouders en (jeugd)zorg werken intensief samen;*

Wij verwachten dat iedereen zich aan bovengenoemde waarde en normen in en om school heen houdt. Afgesproken is dat iedereen daar in de praktijk op de volgende manier uiting aan geeft.

- *loop rustig in school;*
- *heb respect voor elkaar en elkaars spullen;*
- *wees vriendelijk;*
- *houd je handen, voeten en voorwerpen bij je;*
- *gebruik de 'oversteektechniek' voor conflicthantering: "Stop", Word rustig en luister, Steek over, Verander samen de situatie (uit Kwink methode voor SEL)*
- *gebruik gepaste taal;*
- *meld problemen aan volwassenen;*
- *houd de ruimtes netjes.*

Deze gedragsregels zijn bij alle betrokkenen van De Vuurvlinder bekend en worden regelmatig besproken.

4. PREVENTIE: HOE PROBEREN WIJ PESTEN TE VOORKOMEN?

Wat doen wij op De Vuurvlinder om problemen te voorkomen, in plaats van ze keer op keer achteraf op te lossen? Wij werken preventief aan de veiligheid en de sfeer in de gebouwen door ruim aandacht te besteden aan de fasen van de groepsvorming en door te werken met de methode "Kwink" voor sociaal emotioneel leren. Gedragsregels worden positief gesteld, regelmatig herhaald en geoefend. Ook worden deze regels door iedere groep uitgebreid met eigen subregels, deze hangen in de groepen. Door met elkaar deze regels op te stellen, worden de leerlingen zich bewust van wat goed gedrag is, dit gedrag wordt ook expliciet geoefend.

Binnen de groep is aandacht voor een positieve groepsaanpak en wordt de basis gelegd voor veiligheid door systematische aandacht voor positieve interacties, regels, gedragsverwachtingen, klassenmanagement, groepsvorming en sociaal emotioneel leren (SEL). De leraar volgt nauwgezet het groepsvormingsproces en stemt de activiteiten daarop af. Vanuit een preventief oogpunt kiezen we ervoor de kinderen essentiële levensvaardigheden aan te leren. Tijdens de lessen is er onder andere ruim aandacht voor de manier waarop je rekening houdt met de behoeften van anderen, hoe om te gaan met je eigen emoties en met groepsdruk, maar ook expliciet voor conflicthantering en pesten. Hierbij wordt ook besproken en geoefend wat je als kind moet doen wanneer je gepest wordt of als je ziet dat een klasgenoot wordt gepest.

Om de week wordt er een nieuwe les uit de methode gegeven, gedurende de tweede week wordt de transitie in de praktijk geoefend. De lessen in SEL krijgen pas een duurzaam effect als er aandacht is voor een koppeling tussen dat wat er in de les wordt aangereikt en de vertaling naar de praktijk, de transitie. Sociale vaardigheden willen wij zo veel mogelijk onderwijzen in natuurlijke situaties. Daarbij zijn correcties gericht op positief gedrag, wordt een koppeling gelegd naar de Kwink lessen en wordt verwacht gedrag expliciet uitgesproken.

Wanneer er wel tekenen zijn van pestgedrag wordt dit onderwerp uitgebreid besproken in de klas. Zo nodig wordt het team op de hoogte gesteld, waardoor er tijdens pleinwacht extra aandacht voor de veiligheid van het gepeste kind is.

Voor de groepen 2 t/m 8 wordt tweemaal per jaar door de leraar het leerlingvolgsysteem 'Zien!' ingevuld. Hiermee wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen in kaart gebracht. Daarnaast wordt de sociale veiligheid van de leerlingen gemonitord met de afname van de jaarlijkse leerling vragenlijst van Zien.

Op De Vuurvlinder is een vertrouwenspersoon en een anti-pestcoördinator aanwezig. Deze laatste fungeert als informatiebron voor leerkrachten en ouders die daar behoefte aan hebben. Tevens houdt de anti-pestcoördinator ontwikkelingen bij op het gebied van pesten en draagt zorg voor het respectprotocol.

5. STAPPENPLAN BIJ PESTEN

Bij pesten zijn vijf partijen te onderscheiden: het gepeste kind, de pester(s), de ouders, de zwijgende middengroep en de leerkracht. Om het probleem aan te pakken wordt de **vijfsporenaanpak** ingezet.

Spoor 1: het gepeste kind wordt gesteund door:

- te luisteren naar wat er gebeurd is;
- het probleem van het kind wordt serieus genomen;
- met het kind worden mogelijke oplossingen overlegd;
- samen met het kind wordt aan die oplossingen gewerkt;
- eventueel wordt deskundige hulp van buiten ingeschakeld (bijvoorbeeld een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining);
- er worden vervolggesprekken verzorgd.

Spoor 2: de pester wordt gesteund door:

- met het kind te bespreken wat pesten voor een ander betekent;
- het kind te helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren;
- te zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als leerkracht daaraan gaat doen;
- grenzen te stellen en die consequent handhaven;
- het kind te helpen zich aan regels en afspraken te houden;
- te zorgen voor vervolggesprekken.

Spoor 3: de ouders van het gepeste kind en de ouders van de pester worden gesteund door:

- ouders die zich zorgen maken serieus te nemen;
- ouders te informeren over peestsituaties, over pesten en over manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen;
- zo nodig ouders door te verwijzen naar deskundige hulp.

Spoor 4: de zwijgende middengroep worden betrokken bij de oplossing van het pesten door:

- met de kinderen in de groep te praten over het pesten en hun eigen rol daarin;
- met de andere kinderen te overleggen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin;
- samen met de kinderen te werken aan de gekozen oplossingen waaraan ze zelf actief bijdragen;
- kinderen erop wijzen dat zij het verschil kunnen maken voor het gepeste kind.

Spoor 5: de leerkracht neemt verantwoordelijkheid door:

- nadrukkelijk stelling te nemen tegen pesten;
- voldoende bekend te zijn met pesten in het algemeen en is in staat het pesten in de eigen groep vroegtijdig te herkennen en aan te pakken;
- hulp te bieden aan het gepeste kind;
- de pester te begeleiden, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Bij herhaling wordt contact opgenomen met de ouders om het (pest)gedrag te bespreken en afspraken te maken. Bij aanhoudend pestgedrag kan in samenspraak met de directeur of intern begeleider deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Als een kind ondanks interventies van school, het pestgedrag voortzet en interventies met ouders ook niet tot succes leiden, kan de school in overleg met het schoolbestuur overgaan tot in werking stellen van het protocol schorsing en verwijdering van het SKOVV.

Bij aanhoudend pestgedrag kan in samenspraak met de directeur of intern begeleider deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

6. DIGITAAL PESTEN

Digitaal pesten is een nieuwe vorm van agressie die ontstaan is door de beschikbaarheid van computers, mobiele telefoons en andere elektronische apparaten. Elektronische agressie kan de vorm hebben van treiteren, bedreigen, nare spelletjes spelen en het verspreiden van foto's/filmpjes en geruchten die tot doel hebben om de emotionele gezondheid, de sociale status en de banden met andere leerlingen te beschadigen. Eén van de problemen is dat de pestkop anoniem kan blijven. Een ander probleem is dat de pestkop ieder moment van de dag kan toeslaan.

Wij werken preventief aan de bewustwording van onze leerlingen van wat digitaal pesten met iemand doet. Dat doen we door gesprekken in de groepen en door specifieke lessen, ook vanuit de methode Kwink. De leerlingen leren hoe zij zich moeten gedragen op het internet. Zij weten wat de consequentie zijn van het plaatsen van een bericht/foto, wat wel en/of niet veilig is, enzovoort. Wanneer de leerkracht bemerkt dat digitaal pesten leeft in de groep kan een extra les over dit item worden gegeven. De regels en afspraken die wij hanteren bij internetgebruik zijn:

- schrijf nooit je naam met adres of telefoonnummer in een e-mailbericht;

- krijg je (e-mail)berichten die je niet leuk vindt of raar, vertel dat dan direct aan de leerkracht, eventueel samen met je ouders;
- op verzoeken om te downloaden is het antwoord in principe: nee;
- sociale media zijn op school niet toegestaan.
- kinderen weten welke sites toegestaan zijn.

Kinderen krijgen gerichte zoekopdrachten, waardoor ze niet 'verdwalen' op het internet.

Met ingang van het schooljaar 2022-2023 organiseren wij één keer in de twee jaar een informatieavond voor ouders van bovenbouw kinderen. Tijdens deze avonden nodigen wij externe deskundigen op het gebied van sociale media uit om voorlichting en advies aan ouders en team te geven over de omgang met sociale media.

7. BIJLAGE

Mogelijke uitingen van pesten

Fysiek:	krabben, bijten, harentrekken, duwen, sjorren, schoppen, slaan en spugen en trekken aan kleding.	
Spullen beschadigen:		klieberen op boeken of anderen spullen. Schoppen tegen je spullen of gooien met een schooltas of andere spullen. de fiets beschadigen of vernielen.
Spullen afpakken:	spullen of kleding afpakken of zoekmaken zodat het slachtoffer straf krijgt.	
Achternalopen/opjagen:	iemand wordt achternagelopen, opgejaagd en bang gemaakt.	
In de val laten lopen:	iemand met een smoesje naar een afgelegen plaats lokken om daar (onzichtbaar) te kunnen pesten.	
Klemzetten:	met meerdere personen iemand de weg versperren, klemzetten en intimideren.	
Opsluiten:	iets voor een deur zetten of een deur op slot doen, zodat die persoon er niet meer uit kan. In een kast of de toilet.	
Stalken:	iemand voortdurend lastigvallen door bijvoorbeeld achternalopen, sms-berichten, telefoon, enzovoort.	
Uitschelden:	iemand uitschelden, beledigen en kwetsen.	
Bangmakerijen:	als je 'het' aan iemand vertelt dan pakken we je, of bedreigen met (anonieme) briefjes.	
Kwaadwillende roddelen:	de ander in een kwaad daglicht stellen met kwaadwillende roddels om te kwetsen en de ander buiten te sluiten en te vernederen.	
Belachelijk maken:	iemand met bepaalde kenmerken of voorkeuren belachelijk maken en uitlachten en er kwetsende opmerkingen over maken.	
Vernederen:	'draag jij mijn spullen maar want dat is toch het enige waar jij goed voor bent'.	
Scheldnamen:	de ander vernederen en kleineren met scheldnamen.	
Digitaal pesten:	dreigen via e-mails of hatelijke berichten op de sociale media, het zonder toestemming plaatsen van foto's. Filmpjes maken met je telefoon en ze bewerken als materiaal om mee te pesten.	

Uitsluiten:	situaties waarbij je expres wordt buitengesloten zoals: ze kiezen je niet met gym, je mag niet meedoen, niemand wil naast je zitten, er wordt niet naar je geluisterd. Ook anderen mogen niet openlijk met je omgaan.
Geweld uitlokken:	iemand net zo lang sarren, negeren en uitdagen tot die persoon zelf geweld gaat gebruiken en straf krijgt.
Ongewenste intimiteiten:	je wordt aangeraakt, vastgehouden, betast of gezoend tegen je wil.

8. Namen van functionarissen

Interne vertrouwenspersoon:

- Robbert Koning
- Esther Westland

Anti-pestcoördinator:

- Wilma Vermeer

Interim directeur:

- Sjaak Verbree

